

HAVZA MESLEK YÜKSEKOKULU

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ PROGRAMI

ISG 216 – MESLEK ETİĞİ

Öğr. Gör. Cihan YAYLACI

GİRİŞ

ISG 216 – MESLEK ETİĞİ

Hafta-9

9. NORMLAR - I

9.1. Normlar

9.2. İş Hayatındaki Temel İlkeler

Kaynaklar

Konuya özgü kavramlar

Töre: Toplum tarafından genel kabul gören ahlak kurallarına uygun davranış sergilemesi,

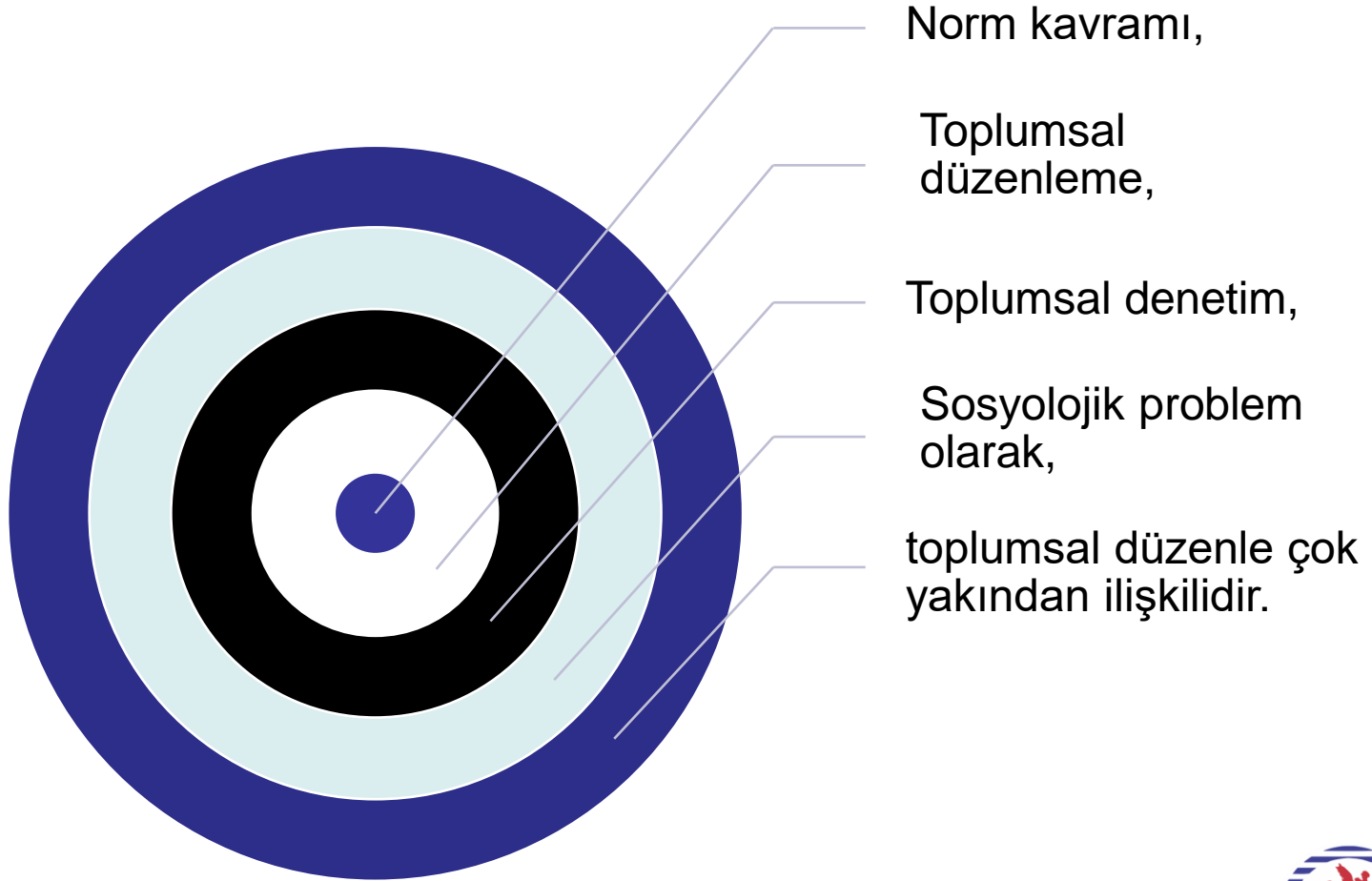
Etik: İnsanların tutumlarının ve davranışların iyi (doğru) veya kötü (yanlış) yönden değerlendirilmesi şeklinde de etiği günümüzde tanımlanabilir,

9.1. NORMLAR

- Norm, kültürel açıdan arzu edilir,
- Uygun olarak kabul edilen davranışları akla getirir,
- Ortak davranış beklentisi söz konusu,
- Kural ve düzenlemelere benzerlik gösterir,
- Fakat normlarda kuralların resmi statüsü bulunmaz,

9.1. NORMLAR

9.1. NORMLAR

Hangi davranışların normatif etiketini taşıdığı düşüncesi?

- Verili durum,
- Toplumsal etkileşimi sosyolojik açıdan anlayabilme, sürecinde son derece önemlidir.

9.1. NORMLAR

- Belli bir grup içindeki bireylerin ilişkilerini düzenler ve eylemlerine yön verir.
- Kolektiftir. (Üyelerce paylaşılır.)
- Bireyin tutum ve davranışları normlara göre değerlendirilir.
- Düzeni sağlayan ölçütler getirir.
- Toplumsal düzen kurulup, bireyler mutlu kılınmaya çalışılır.
- Onaylanan davranışlardır.

Normatif ve Pozitif Ahlak Nedir?

- İnsanlar eylemlerin normlar tarafından belirlendiğine vurgu yapar,
- İstenilen davranış/eylemleri ifade etme, yani «nasıl davranılması gerektiği» üzerinde durur,
- Normatif, kural koyucu bir etik,
- Kural ya da bir ilkeye göre değerini bulur,

Normatif ve Pozitif Ahlak Nedir?

Pozitif Ahlak:

Toplumda mevcut;

- Ahlakı norm,
- Kural,
- Değer yargıları,

Bireylerin «nasıl davrandıkları» ve davranışların nedenleri üzerinde durulur.

Toplumsal Norm Çeşitleri

1.Yazılı (resmi) Normlar:

- Kanunlar, tüzükler, yönetmelikler gibi devletin yetkili organlarınca düzenleyip, uygulamaya konan, gerektiğinde değiştirilen, devletin ve sosyal düzenin korunmasını ve devamını amaçlayan normlar,
- Uymayanlar, maddi ya da bedeni cezaya çarptırılır,

YASA ?

Devletin yasama gücünce belli biçimlere
uyularak düzenlenen ve yürürlüğe
girdikten sonra herkesin uyması zorunlu
olan, uyulmadığı zaman belli yaptırımlarla
karşılaşılan kurallar,

TÜZÜK ?

Kurum, dernek ya da bir örgütün çalışmalarını, yönetim ve yürütme işlerini düzenleyen ve hükümleri ancak o kuruluşun yetkili organlarınca değiştirilebilen ya da kaldırılabilen maddelerin tümü,

2.Yazısız (resmi olmayan) Normlar:

İnsanlar arasındaki ilişkilerin düzenlenmesinden doğan

gibi yazılı olmayan normlar,

Örf (Töre)

Toplum Yaşamında Yararlı Ve Gerekli Olduğuna Ortaklaşa İnanılan;

Kimi Yerde Yasa Ve Ahlakın Yerine Geçebilen,

Yaptırım Gücü (Kanun Veya Norm Şeklinde) Olan Kurallar,

Adet

- Halk tarafından alışılmış ve yaygın olarak kullanılan davranış şekilleri,

Gelenek:

- Bir toplumda, eskiden kalmış olmaları dolayısıyla saygın tutulup kuşaktan kuşağa geçen kültür mirasları, alışkanlıklar ve davranışlar,

Görenek

Bir şeyi görülebildiği gibi yapma alışkanlığı,

Uyulması için yaptırımı bulunmayan veya çok az olan davranış öğeleri,

Dini Normlar

Tanrı ve insanlarla ilişkileri düzenler,

Sevap ve günah gibi yaptırım çeşitleri bulunur,

Amaç : **Toplumlara düzen ve istikrar** getirerek dünya hayatını insanlar açısından anlamlı kılma durumu !

Görgü Kuralları

Örf ve adetin basit biçimi,

Belli bir olayda nasıl davranılması gerektiğini gösterir,

- Bir toplantıda konuşma,
- Davette yemek yeme,
- Törene katılma,

Gibi durumlarda nasıl davranırız?

Değerler

Değer, ahlaki anlamda iyi,

Ahlaksal ihtiyacı karşılayan iyi,

Değerler kuşaktan kuşağa aktarılır ve kalıcı,

İnsanlar; değerleriyle yaşar ve toplumlar değerleriyle var olurlar.

Ahlak Normları

- İnsanların kendi nefislerine karşı vazifelerini,
- İnsanlarla ilişkilerinde nasıl davranmaları gerektiğini belirten kurallar,
- Belli bir zamanda geçerli olan değer yargıları,
- Ahlak normları, kendiliğinden oluşur,
- Hukuk kuralı haline dönüşebilir.
- Toplum içerisinde uyulması istenilen kurallar,
- Örf/adetler toplumsal ahlakı oluşturur,

İş Ahlakı

- İş ahlakı, işi iyi şekilde çalışarak başarıyla yapmayı hedefler,
- Tüm toplumlar işini layıkıyla yapan bireyleri övmüştür,
- Toplum, bireysel çalışmaların bileşkesidir,
- Herkesin işini iyi yapması durumunda iyi bir toplum oluşacağını inanılmıştır,
- İş Ahlakı, işletme sahibi, yönetici ve çalışanlarının uymaları gereken kuralları içerir,

Ahlak değerler olmadan «iş ahlakı» söz konusu OLAMAZ !

İşletmenin,

- Çalışanlarına,
- Müşterilerine,
- Toplumun tümüne ve doğal çevreye karşı sorumlulukları bulunur,

Bu sorumlulukların nasıl algılandığı örgüt kültürü ile ilgili,

Örgüt kültürü, işletmenin ahlaki yapısını da içerir,

Çalışma ahlakı, bir kültürde işe karşı geliştirilen tutum ve davranışlar,

Çalışma ahlakı, bireyin ve toplumun refahı için çalışmanın gerekli ve önemli olduğu üzerinde durur.

Çalışma Ahlakı, güven meselesi,

İnsanlar ve organizasyon arasında karşılıklı güvene ve saygı gerçeğine dayanır,

İş ahlakı, mal ve hizmet üreten işletmelerin ya da firmaların uymaları gereken ahlaki ilkeleri ve standartlar,

Ahlakçı Çalışanın Temel Davranışları

Ahlak ve yasa dışı işler
yapmaz yapılmasına karşı
çıkır.

Kamu yönetiminin halka
hizmet için var olduğu
bilinciyle hareket eder.

İmkanların toplum yararı ve
birey özgürlüğünü dikkate alarak
kurum amaçları doğrultusunda
kullanır.

Açık ve dürüst iletişim
kurar.

Dürüstlüğü savunur
çalışmayı ödüllendirir.

İşini en iyi şekilde yapar
yapanları destekler.

Üstlerin verdiği yasa ve
ahlak dışı emirlere direnir.

9.2. İş Hayatında Etik İlkeler

Sevgi:

İnsanın kendisiyle ve başkasıyla yaratıcı ilişki kurması,
Sorumluluk, ilgi ve bakımı, saygı ve bilgiyi, başkasının yetiştirme ve gelişmesi için istek duyması,
Yöneticinin, mesleğini de sevmesi gerekir,
Çünkü yöneticilik yoğun stres altında çalışmayı,
Sorunlara hızlı ve etkili çözümler üretmeyi gerektiren bir meslek,

Mesleğini sevmeyen insan

- Kısa Vadeli Hedefi = Mesai Saatini Tamamlamak
- Uzun Vadeli Hedefi = Emekliliğini Hak Etmek,
- İnsan Sevgiyle Doğar, Sevgiyle Yaşar Sevgiyle Var Olur, Hatta Sevgiyle Bağlanır.

Hoşgörü:

- Sevilmeyen ya da onaylanmayan şeylerin varlığına tahammül göstermek (Yasalara ve etik kurallara aykırı olmadıkça),
- Hoşgörü insanın karşısındaki insanla etkileşirken, onun algılarını tanımaya çalışması, tepkide bulunması,
- Belli bir sınır içinde kusurluluk hakkı tanınması,
- Hoşgörü, iç hesaplaşmayı gerektirir.
- İç hesaplaşma olmadığında, hoşgörü yerini ilkesizliğe ve bağnazlığa bırakabilmektedir,

HOŞGÖRÜ

Her şeyi anlayışla karşılama

HOŞGÖRÜ

- Gücenilecek veya karşılık verilecek bir davranışın hoşgörü ile karşılamak,
- Kusur saymamak olarak açıklanabilir.
- İnsanlar birbirinin aynı değildir,
- Herkes için yaşanabilir ve esnek olmalıyız,

SAYGI

- İnsan, her şeyden önce insan olduğu için değerli,
- İnsan değeri ve onuru, insan ilişkilerinde önemli,
- Saygı, korkmak ve çekinmek değildir,
- Saygı bir insanı, olduğu gibi görmek,
- İnsanın kişiliğini fark etmek,

- Ahlak değerlere karşı saygı duyulur.
- Birey ve toplumun sürekliliği için saygı önemli,
- Saygı; değer vermektir,
- Saygı, genellikle ilişkide olunan, iletişim kurulan varlık veya oluşumun hak değer inanç ve her türlü özelliğini göz önünde tutmak, bunların ön yargısız yaklaşmayı içerir

LAIKLİK

- T.D.K'na: laik olma durumunu; devlet ve din işlerinin ayrıldığı ; devletin din ve vicdan özgürlüğünün gerçekleşmesi bakımından yansız olması,
- Yöneticiler, iş görenlerin din ve vicdan özgürlüğüne karışmamalı ve anayasal düzende güvence altına alınmış olan din ve inanç özgürlüğüne zedeleyici bir davranışa girmemeli,

Kaynakça

- KUTLU, Hüseyin Ali, Meslek Etiği, Nobel, 5. Basım, 2017
- AKARSU, Bedia., Ahlak Öğretileri, İstanbul: Remzi Kitabevi, 1982.
- ARSLAN, Mahmut, İş ve Meslek Ahlakı, Siyasal, 3. Basım, 2012
- AKTAN, Coşkun Can., Temiz Toplum ve Temiz Siyaset, İstanbul: T Yayınları, 1994.
- AYDIN, Mehmet S., Tanrı Ahlak İlişkisi, Ankara: Türk Diyanet Vakfı Yayını No 74. 1998.
- BECKER, Lawrance C.(Ed.), “Encyclopedia of Ethics”, New York: Garland Publ. Co., 1992.
- BUCHANAN, James., Ethics and Progress, Norman, Ok: University of Oklohama Press, 1994.
- BUCHANAN, James., “Simple Economics of Work Ethic”, Mt.Pelerin Special Meeting in Taiwan, 1988. Conference Series, No 9 (Taipei: Chung-Hua Institute for Economic Studies, 1989. Pp.34-47.)
- C.C.Aktan, Ahlak ve Ahlak Felsefesi, İstanbul: ARI Düşünce ve Toplumsal Gelişim Derneği Yayını, 1999
- Toplumsal.norm.nedir.org
- Mevzuatdergisi.com
- Acikders.ankara.edu.tr

